



การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน
กรณีศึกษา อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง

กิตติยา ส่องประทีป

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัทยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การเงินและการธนาคาร)
ปีการศึกษา 2554



- การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน
กรณีศึกษา อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง



กิตติยา ส่องประทีป

วิทยานิพนธ์เสนอต่อมหาวิทยาลัยรามคำแหง
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญา
บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต (การเงินและการธนาคาร)

ปีการศึกษา 2554

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยรามคำแหง

• A STUDY OF FACTORS AFFECTING THE USE OF EXCHANGE
RATE RISK MANAGEMENT STRATEGIES: A CASE STUDY
OF THE FROZEN SEAFOOD INDUSTRY

KITIYA SONGPRATEEP

A THESIS PRESENTED TO RAMKHAMHAENG UNIVERSITY
IN PARTIAL FULFILLMENT OF THE REQUIREMENTS
FOR THE DEGREE OF MASTER OF BUSINESS ADMINISTRATION
(MONEY AND BANKING)

2011

COPYRIGHTED BY RAMKHAMHAENG UNIVERSITY

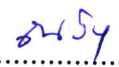
ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง
จากอัตราแลกเปลี่ยน กรณีศึกษา อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง
ชื่อผู้เขียน นางสาวกิตติยา ส่องประทีป
สาขาวิชา การเงินและการธนาคาร
คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

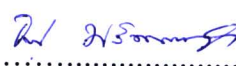
รองศาสตราจารย์อรุณี นรินทรกุล ณ อยุธยา ประธานกรรมการ
ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักคณา วรศิลป์ชัย
อาจารย์ ดร. ภัคดี มะนะหิรัญเวท

มหาวิทยาลัยรามคำแหงอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต


.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์พิมล พุพิพิธ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์


.....ประธานกรรมการ
(อาจารย์ ดร. ณัฐ วัฒนพานิช)


.....กรรมการ
(รองศาสตราจารย์อรุณี นรินทรกุล ณ อยุธยา)


.....กรรมการ
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักคณา วรศิลป์ชัย)


.....กรรมการ
(อาจารย์ ดร. ภัคดี มะนะหิรัญเวท)

บทคัดย่อ

ชื่อเรื่องวิทยานิพนธ์ การศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์การบริหารความเสี่ยง
จากอัตราแลกเปลี่ยน กรณีศึกษา อุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง
ชื่อผู้เขียน นางสาวกิตติยา ส่องประทีป
ชื่อปริญญา บริหารธุรกิจมหาบัณฑิต
สาขาวิชา การเงินและการธนาคาร
ปีการศึกษา 2554

คณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

1. รองศาสตราจารย์อรุณี นรินทรกุล ณ อยุธยา ประธานกรรมการ
2. ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักคณา วรศิลป์ชัย
3. อาจารย์ ดร. ภักดี มະนะหิรัญเวท

247069

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาวิธีการป้องกันความเสี่ยงโดยใช้เครื่องมือทางการเงินและไม่ใช้วิธีการทางการเงิน รวมทั้งปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจดำเนินกลยุทธ์เมื่อเกิดความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยนของผู้ประกอบการอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง ผู้วิจัยใช้ระเบียบวิธีวิจัยเชิงสำรวจ (survey research) โดยใช้แบบสอบถามเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูล

ประชากรที่ใช้ในการศึกษา คือ ผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็ง ผู้วิจัยสุ่มตัวอย่างจำนวน 281 ธุรกิจ โดยใช้เทคนิคการสุ่มตัวอย่างแบบโควตา (quota sampling technique) และวิเคราะห์โดยใช้สถิติเชิงพรรณนา ผลการวิจัยพบว่า ผู้ประกอบการขนาดเล็กและขนาดกลางในอุตสาหกรรมอาหารทะเลแช่แข็งมีระดับความรู้ความเข้าใจเรื่องเครื่องมือทางการเงินและการป้องกันความเสี่ยงอยู่ในระดับต่ำ และธุรกิจส่วนใหญ่ใช้เงินสกุลดอลลาร์สหรัฐฯ เป็นสกุลกลางในการค้าขาย เครื่องมือทางการเงินที่นิยมใช้ ได้แก่ Forward Contract, Currency Option, Interest Rate Swap และ Future Contract ธุรกิจที่มียอดขายและมีกลยุทธ์การดำเนินงานในระยะยาว

247069

แตกต่างกัน จะทำให้บริษัทเลือกเครื่องมือทางการเงินในการป้องกันความเสี่ยงแตกต่างกัน และปัจจัยที่ผลต่อการเลือกใช้กลยุทธ์การป้องกันความเสี่ยงในระยะยาวของผู้ประกอบการ ได้แก่ ปัจจัยด้านอัตราแลกเปลี่ยนที่มีความผันผวน การขายสินค้าเป็นเงินเชื่อ ระยะเวลาการให้เครดิตนาน นอกจากนี้ยังพบว่า ผู้ประกอบการจะเลือกใช้เครื่องมือทางการเงินที่มีค่าธรรมเนียมต่ำ และเลือกเครื่องมือตามคำแนะนำของธนาคาร

ABSTRACT

Thesis Title A Study of Factors Affecting the Use of Exchange
Rate Risk Management Strategies: A Case Study of
the Frozen Seafood Industry

Student's Name Miss Kitiya Songprateep

Degree Sought Master of Business Administration

Field of Study Money and Banking

Academic Year 2011

Advisory Committee

1. Assoc. Prof. Arunee Narintarkul na ayuthaya Chairperson
2. Asst. Prof. Dr. Lugkana Worasinchai
3. Dr. Pakdee Manahirunvet

247069

In this thesis, the researcher adopted a case study approach in investigating decisions made by selected entrepreneurs whether or not to use financial instruments in exchange rate strategic risk management. Thus, the researcher considers the financial methods used when decisions are made whether or not to use financial instruments to cope with fluctuations in exchange rates. As such, the researcher accordingly examines factors affecting the decisions made by frozen seafood industry entrepreneurs when pondering what strategies to use in view of exchange rate fluctuations, especially decisions involving the strategic use of financial instruments.

Adopting a survey research methodology, the researcher utilized a questionnaire as an instrument of research to collect data.

Using the technique of quota sampling, the researcher selected a sample population consisting of 281 small- and medium-sized frozen seafood industry entrepreneurs.

The researcher subsequently analyzed the data collected using techniques of descriptive statistics.

Findings are as follows:

The small-and medium-sized frozen seafood industry entrepreneurs under examination exhibited knowledge and understanding of financial instruments as tools to use in risk prevention at a low level. Most businesses used the US dollar as a medium of exchange for trade purposes. In regard to financial instruments, they most frequently preferred to use forward contracts, currency options, interest rate swaption, and future contracts. It was also found that businesses differing in sales volume and operational strategies correspondingly differed in the financial instruments they used in risk prevention.

The factors affecting the entrepreneurial use of long-term risk prevention strategies were the factors of fluctuating exchange rates, selling products on credit, and long periods of time in which credit was extended. In addition, it was also found that entrepreneurs would use financial instruments carrying low fees and selected the instruments used in accordance with recommendations made by banks.

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้ด้วยความกรุณาของ รองศาสตราจารย์อรุณี นรินทรกุล ณ อยุธยา ประธานที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ อาจารย์ ดร. ณัฐ วัฒนพานิช ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ลักคณา วรศิลป์ชัย และอาจารย์ ดร. ภักดี มานะหิรัญเวท อาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำปรึกษาและแก้ไขข้อบกพร่องต่าง ๆ พร้อมทั้งให้ข้อเสนอแนะที่เป็นประโยชน์ จนกระทั่งวิทยานิพนธ์สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี ผู้ศึกษาขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้

ขอขอบคุณผู้ประกอบการอาหารทะเลแช่แข็งและแปรรูปเพื่อการส่งออกที่เป็นสมาชิกของสมาคมแช่เยือกแข็งไทยทุกท่านที่ตอบแบบสอบถาม โดยเฉพาะอย่างยิ่ง คุณพ่อ คุณแม่ และญาติพี่น้อง ที่ให้ความช่วยเหลือในทุกด้าน และเพื่อน ๆ ปริญญาโท MLW 3 ทุกท่านที่ให้การช่วยเหลือในการหาข้อมูล และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ และให้กำลังใจในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้

สุดท้ายขอขอบคุณมหาวิทยาลัยรามคำแหง ที่เป็นแหล่งเรียนรู้ชีวิตและสังคมของผู้คนที่เกี่ยวข้องกับ การศึกษาระดับปริญญาโท ทั้งนี้เป็นเพราะเป็นองค์ประกอบสำคัญ ส่วนหนึ่งที่ทำให้การศึกษาสำเร็จลงอย่างสมบูรณ์ในทุก ๆ ด้าน

กิตติยา ส่องประทีป

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย	(4)
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	(6)
กิตติกรรมประกาศ.....	(8)
สารบัญตาราง	(11)
สารบัญภาพประกอบ	(15)
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย	6
สมมติฐานของการวิจัย	6
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ	8
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	8
2 วรรณกรรมและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
แนวคิดทฤษฎีการค้าระหว่างประเทศ	10
ประเภทของความเสี่ยง	12
วิธีที่ใช้เครื่องมือทางการเงิน	14
วิธีที่ไม่ใช้เครื่องมือทางการเงิน	28
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	34
3 วิธีการดำเนินการวิจัย	39
รูปแบบวิธีการวิจัย.....	39
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	39

บทที่	หน้า
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล.....	40
การทดสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	41
วิธีวิเคราะห์ข้อมูล.....	42
ระยะเวลาที่ใช้ในการวิจัย	44
4 การวิเคราะห์ข้อมูล.....	45
ส่วนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของลักษณะธุรกิจ	46
ส่วนที่ 2 ความรู้เกี่ยวกับการทำประกันภัยความเสี่ยง	52
ส่วนที่ 3 เครื่องมือทางการเงิน	59
ส่วนที่ 4 ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน.....	60
ส่วนที่ 5 ปัจจัยที่มีผลต่อการตัดสินใจใช้เครื่องมือทางการเงิน เพื่อป้องกันความเสี่ยง	62
ส่วนที่ 6 การดำเนินกลยุทธ์เมื่อเกิดความผันผวนของอัตราแลกเปลี่ยน ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว	65
ผลการทดสอบสมมติฐานของการวิจัย	70
5 สรุปผลการวิจัยและข้อเสนอแนะ	77
สรุปผลการวิจัย	77
สรุปผลการทดสอบสมมติฐาน	80
ข้อเสนอแนะ	84
ภาคผนวก.....	85
บรรณานุกรม.....	100
ประวัติผู้เขียน	103

สารบัญตาราง

ตาราง		หน้า
1	ตลาดส่งออกที่สำคัญ: อาหารทะเลกระป๋องและแปรรูป (ไม่รวมกุ้งแปรรูป)	3
2	เปรียบเทียบความแตกต่างระหว่างสัญญา Forward และ Futures	17
3	วิธีการบริหารความเสี่ยงทางการเงิน	27
4	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทของธุรกิจ	46
5	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามจำนวนทุนจดทะเบียน ของกิจการ	47
6	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาดำเนินกิจการ ..	47
7	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามยอดขายต่อปีของกิจการ ..	48
8	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามขนาดและจำนวน แรงงานของกิจการ	48
9	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเทศคู่ค้าหลัก เขตการค้า	49
10	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามเงินตราต่างประเทศ สกุลหลัก	50
11	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระยะเวลาการให้เครดิต ลูกค้า	50
12	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการให้ส่วนลด ทางการค้า	51
13	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอัตรากำไรสุทธิต่อปี (ย้อนหลัง 5 ปี)	51
14	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามกิจการเคยทำประกันภัย ความเสี่ยงด้านอัตราแลกเปลี่ยน	52

15	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำประกัน จำแนกตามจำนวนเงิน ที่ทำประกันภัยความเสี่ยงต่อครั้ง	52
16	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำประกัน จำแนกตามระยะเวลา ดำเนินกิจการ.....	53
17	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำประกัน จำแนกตามพิจารณา เทียบผลประโยชน์ในการทำประกันภัยความเสี่ยงแต่ละรูปแบบ	53
18	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างที่เคยทำประกัน จำแนกตามบุคคล ที่ทำหน้าที่ในการตัดสินใจทำประกันความเสี่ยงจากอัตราแลกเปลี่ยน.....	54
19	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามอัตราแลกเปลี่ยน มีความเสี่ยง	54
20	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามปัจจัยสำคัญที่สุด ต่อการตัดสินใจทำประกันภัยความเสี่ยง.....	55
21	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามประเภทการทำประกันภัย ความเสี่ยง.....	55
22	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสัดส่วนการทำประกันภัย ความเสี่ยง.....	56
23	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามค่าธรรมเนียมที่ธนาคาร เรียกเก็บจากลูกค้าในการทำประกันภัยความเสี่ยง	56
24	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสถานที่ทำประกัน ความเสี่ยง.....	57
25	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่ท่านเลือกทำ ประกันความเสี่ยง.....	57
26	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามสาเหตุที่ท่านตัดสินใจ ทำประกันภัยความเสี่ยง.....	58

ตาราง	หน้า
27 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามวิธีการชำระเงินค่าสินค้า..	58
28 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามการเคยใช้เครื่องมือ ทางการเงิน	59
29 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือ ทางการเงิน	60
30 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามระดับความรู้เกี่ยวกับ เครื่องมือทางการเงิน	62
31 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของปัจจัยที่มีผล ต่อการตัดสินใจใช้เครื่องมือทางการเงินเพื่อป้องกันความเสี่ยง	63
32 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนิน- กลยุทธ์ระยะสั้น (ไม่เกิน 1 ปี)	66
33 จำนวน ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานของการดำเนิน- กลยุทธ์ระยะยาว (มากกว่า 1 ปีขึ้นไป).....	68
34 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินกลยุทธ์ จำแนกตามขนาด ของธุรกิจ.....	70
35 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินกลยุทธ์ จำแนก ตามทุนจดทะเบียน	71
36 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินกลยุทธ์ จำแนก ตามระยะเวลาที่ดำเนินการ	71
37 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินกลยุทธ์ จำแนก ตามมูลค่ายอดขาย	72
38 การเปรียบเทียบความแตกต่างรายคู่ของการดำเนินกลยุทธ์ระยะยาว (มากกว่า 1 ปีขึ้นไป) จำแนกตามมูลค่ายอดขาย	73
39 การเปรียบเทียบความแตกต่างของการดำเนินกลยุทธ์ จำแนก ตามประเทศคู่ค้าหลัก	73

ตาราง	หน้า
40 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความรู้เกี่ยวกับเครื่องมือทางการเงิน และการดำเนินกลยุทธ์.....	75
41 การวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยที่มีผลต่อการใช้เครื่องมือ ทางการเงินกับการดำเนินกลยุทธ์	76

สารบัญภาพประกอบ

ภาพ	หน้า
1 มูลค่าการส่งออกอาหารทะเลแช่แข็งและแปรรูป (ไม่รวมกุ้งกระป๋อง).....	4